

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész övre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

ozimzandék.

A hirdetői díjazabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Vörös Sándor, felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Az országos erdészeti egyesület vívmányai. N. N. — A talaj termőerő gondozásáról. R. J. — A vetőmag tisztasága. t. — Könyvismertetés. R ó n a i G y u l a. — Egy ve l e g: Személyi hír. Bécsi 5-ik hízőkiállítás. Megérdemelt elismerés. Mit kívánnak a gazdák az osztrák-magyar banktól. Baromfi kedvelőknek. Gazd. könyvkiadó vállalat. Népszerű felolvasások Budapesten. Borászatunk terén teendőkről. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ vívmányai.

A mezőgazdasággal a legszorosabb összefüggésben és viszonyban levő azonos célra törekvő társ-nemzetgazdászati vagyronról, az erdőről, annak romboló hatásáról, ha okszerűtlenül kezeljük és jótékony befolyásáról, ha szabályszerűen kezeljük, más alkalommal szólottam. — Ezuttal legyen szabad a nemzetgazdászati javak okszerű kezelésének előmozdítása végett társulatokká egyesült erők magasztos mozzanataival foglalkoznom.

Ugyanis minden nagyobb vállalat eredménye, az újabb vívmányok sikere kevés kivétellel a társulati erők özműködésének tulajdonítható. Ezen társas működés sikeres eredményének tudatában alakultak a jelen korszak hatása alatt társulatok a világ minden részében, felsorolhatatlan célok és irányok kivívása érdekében.

Hatásuk csak ott mondható sikertelennek, a hol az igények teljesítéssel, vagy hiányzott a vezérférnek értelmisége; a kitartás vagy erélyesség.

Igy alakultak a saját érdek s vidéki érdekek előmozdításán törekvő megyei gazdasági egyesületek; így alakult Kolozsvárt a központi egyesület sok irányú törekvéseivel és sikerdús működésével; így van most új átalakításával alakulóban a nagyreményű és tekintélyes, sokat felkaroló Országos Gazdasági Egyesület, hivatva az összes magyarországi egyesületek érdekeit képviselni, előmozdítani és minden irányban fejleszteni.

Nagyreményű és tekintélyesnek nevezem ezen egyesületet, mert felfogásom szerint feladata: az országszerte észlelt

primitív gazdaságunk rendszerét kitapogatni, felismerni s ezek nyomán tekintélyével, kezdeményezésével a kormánynál és törvényhozásnál oda hatni, hogy a tisztán földművelésre utalt ország érdekei haladása és felvirágzása minden irányban előmozdittassék és sikeresen megoldassék.

Igy alakultak a korszak parancsolta eszme nyomán számos nagyobb és kisebb testületek, és az így egyesített erők mindenütt dúsabbnál dúsabb eredményekről tanuskodnak és beigazolják a testületi egyesületek gazdag eredményeit.

Mindezek után most már azon testülettel akarok foglalkozni, az „Országos Erdészeti Egyesület“-tel, mely úgy a mezőgazdasági érdekek megóvása, mint az erdők befolyásából és fenntartásából az egész országra háramló és előidézhető jobblét előmozdítása tekintetéből tett kezdeményezései úgy a kormány, mint a törvényhozásnál méltánylásra találván, szakadatlanul folytatott tevékenysége és közreműködésével megmérhetetlen előnyöket tudott az erdőbirtokosoknak, testületeknek, szóval az egész országnak kieszközölni, sőt törvénynyé emeltetni.

Mielőtt azonban ezen országos egyesület részletezendő vívmányairól szólanék, nem lesz érdektelen vissza pillantanunk a múltba és a nagyon is küzdelmes keletkezéséről megemlékezni.

Ugyanis ezen egyesület — névleg magyar „Ungarischer Forstverein“ elnevezés alatt, de tényleg német szellemben — megalakult gróf Königsegg elnöksége alatt 1851. évi januárban.

E rémes kor közepette különben gondolni, de még álmodni sem lehetett arról, hogy a magyar nyelv szereplésre jut-hasson; hisz a kincstári hivatalos nyelv német lévén, a magyar elem háttérbe való szorításával csak Cseh- és Morvaországból beözönlött erdőszők juthattak szereplő polczokra és a magyar erdőszőknek csak az alárendelt szerep, illetve a teherrel járó s fárasztó munka jutott.

Helyén látom itt kiemelni, sőt roszalni azon sajátságos körülményt, hogy a magyar nagybirtokos urak a kincstár ebbeli rég elévült nézetét osztva, még nagyobb mérvben ragasz-

odtak idegen elemekhez, sőt még most is erdőtisztaik legnagyobb contingensét Cseh és Morva szolgáltatja.

Már most mikép származtassam le az erdőbirtokosok által követelt ama logikájukat: hogy a képzett, a nép viszonyai-
val ismeretes, nyelvüket tudó és magyar szellemű erdész mel-
lőzésével az úgy is tulságosan elárasztott idegenek sorát sza-
poritják.

Az így 1851. évben megalakult, de még ronda polyában heverő egyesület hosszú évek során át csak saját kiválóan erdészeti ügyekkel foglalkozott; csak 1856-ban, a midőn az urbéri fajzasi és legeltetési szolgálat megváltása szőnyegre került, fordult a bécsi kormány a magyar urbéri viszonyokban járatan közzei tudatában először a magyar együlethez némi országos fontosságú kérdések megoldása végett. Ez volt az egyesület első országos szereplése, mely a Magyarország érdekeit szem előtt tartva úgy az ország, mint az erdőbirtokosok előnyére oldott meg.

Az így megalakult „Ungarischer Forstverein”-ban a magyar szellemet képviselő bár csekély számu, de szereplő csoport már 1860. évben, a midőn a mosolygó hajnal az országot szabadsággal kecsgettette és annak első sugarai által felmelegedtünk, a magyarosodás érdekében nagy mozgalmat keltetett, de nem is nyomtalanul, mert az eszmék lassankint fejlesztettek, a magyarság tömörödött és már 1861-ben az első magyar erdészeti közlöny világot látott. E vívmány közepette magyar erdősök önállóságuk tudatában anyagi és szellemi kincseikkel örömmel sereglettek már most úgy az előfizetők, mint munkatársak sorába; miből kifolyólag a megindított magyar közlöny minden irányban bő szellemi támogatásban és anyagi táplálékban részesült, sőt gyors haladásuak is indult volna, ha a melegítő sugarak után vészthozó felhők nem tornyosultak volna a haza felett, és a német kormány a magyar irodalom és szellem megsemmisítését kitűzvéen czélul: a szellemi erők szétforgácsolását botrányos módon nem valósította volna.

A német kormány ily furfangos törekvései daczára a már most névleg és szellemileg is magyar egyesület működésében ugyan megszibbasztva, de megtörve, megsemmisülve nem lett. Az így igában tartott magyar testület a sok viszontagságok legyőzése után csak 1867. évben a magyar kormány támogatása révén és a központnak Pozsonyból Budapestre való áthelyezése folytán vergődhetett önállóságra, a midőn is szervezkedése, irányja, vezetése és szerkesztősége új erőkre bízván, tisztán magyar jellegű korszakot képezett.

Rohamos fejlődése, közhasznu jelentősége s magyarosodása e korszakkal vette kezdetét.

N. N.

(Folyt. köv.)

A talaj termőerő gondozásáról.

Forduljunk ezuttal a talajhoz, melyhez köt bennünket a természet szépségén kívül fáradozásaink jutalma s azon édes öntudat, hogy mi is hozzájárultunk a földben rejlő öserő segítségével — bizonyos anyagi javak előállításához.

A talaj ép úgy, mint a levegő, élettelen test, s mégis élőt produkál (hoz elő) mélyéből; nélküle a mi gépezetünk megállana, a bennünk levő izomerő — ellankadna.

Talaj és levegő, ebből származik minden szerves test, nagyon kell tehát ismernünk mindkettő összetételét és tulajdonságait.

A talajt ismerni ép oly érdekes, mint szükséges és fontos arra nézve, ki azt miveli, egyengeti, barázdálja.

Eredetére nézve az sem egyéb, mint köhalmaz — finomabb — (por, porond vagy kavics) alakjában. Az idő elmállását hozta létre s a víz képezte s rakta le mindentüvé, hol nem anya-közetén nyugszik. Szerencsés, kinek sok jutott az iszapjából, kinek földje nem tulságos mélyen, vagy nem meredeken fekszik.

Az a talaj leggazdagabb termőerőben, mely jelentékeny mélység mellett egyforma s melyben a keverékrészek viszonylagos arányához kedvező külső viszonyok is járultak.

A köporladék és állati meg növényi hulladék adja ugyan a tápot a növényeknek; de ha nem kapaszkodhatik meg benne a gyökérzet, ha kiszárad a föld, vagyis nem gyűjti meg magában a nedvességet, hanem ereszt magába a levegőt, oly kevényt s áthatlan, mint a palaréteg: akkor nem sokat ér.

Likacsossága teszi tehát a talajt termővé, más szóval ama tulajdonai, melyeknél fogva a levegőt s folyékony testeket felveszi s elnyeli, — azaz visszatartani képes.

A rög magában még nem képez termőföldet, hanem a természeti erők (levegő, nedvesség, melegség) teszik azzá. Azért kell azt elaprózni, ezért oly fontos a talaj mikénti mivélése a termésre.

A melegség hozzájárulása nélkül nem adna tápot a növénynek, nem csirázhatnék ki abban a mag.

Lég hiányában megfulladna a gyökér, s nedvesség szűkében kiszáradna a sejtiszövet, elaszna a levél száraztól, gyümölcsötől.

Csodálatosap működik a termőerő a barázdák alatt.

Ismerjük annak kezdetét — végét. Tudjuk azt, hogy az anyag nevedése — a fű növése — anyag vesztéssel jár, hogy folytonos termelés a talaj termőerejét meggyengíti, tápláló anyagkészlete kiapad s míg ujat nem tud magának teremteni: sinlódik a növényzet. Tudjuk, hogy minél nagyobb volt a termés, annál több tápláló erőt vettünk ki a talajból. Tudjuk számos évek tapasztalatai után, hogy a természet az ő maga örök rendje szerint megkövetelt az egyensúly fenmaradása okáért, hogy a talajból a termelés által kivett (kihuzott) anyagok más alakban oda ismét visszakerüljenek és mégis sokszor hibázunk e tekintetben.

Minél mostohább viszonyok közt származott valamely talaj, s minél mostohább kezek közé került: annál többbe kerül a mivelési költség, a talaj termőerő fenntartása s annál szerényebb terméssel (jövedelemmel) kell megelégednünk. S viszont minél tevénydusabb valamely talaj, minél kedvezőbb annak fekvése, hajlása, vastagsága stb. annál könnyebben kiállja a zsarolást; vagyis más szóval, annál kevesebb gonddal jó karban tartható az.

Könnyű a még nem mivelt, dús erejű talajon gazdálkodni; de nem nehéz idővel ezt is kiaknázni.

Akármit mondjon némely nemzetgazdász, de a földmivelő ember kezében: a talaj a tőke. S megmutatja azt nemzetek

példája, hogyan lehet a földet gyarapítani s elszegényíteni — egyaránt. S megmutatták már többen, hogy dús trágyázással mennyit képes teremni föld; ha pedig szegényesen, szűken adjuk neki a trágyát s a rosz művelésnél egyebet alig kap — bizony sokat nincs mit várni attól.

Tőlünk függ tehát a termékenységnek oly fokán tartani földünket, mint a mennyire csak a természetes viszonyok engedik s a mennyire az okos számítás javallják.

Egyforma mértéket itt felállítani nem lehet; hanem kétségkívül nem védhető álláspont az, ha valaki elnyomorgatott földön gazdálkodik s nem iparkodik rajta segíteni. S nemcsak okszerűtlen, de igazságtalan eljárás az, ha valaki zsarolja az olyan talajt, mely trágyázásra szorult.

A föld oly töke, mely nem lelketlen uzsorások körme közé való.

Sok trágyával azonban még zsaroló gazdálkodást is üzhelünk, — csak érteni kell hozzá.

A természet különben úgy rendezte be az ő háztartását, hogy erői egészen ki nem meríthetők. Mig valamely talaj tönkre menne teljesen, megszűnik már előbb hasznothajló lenni, a gazdát termése ki nem elégíti s így kényszerítve van mintegy ez által a talajt vagy pihentetni, hogy az erőt gyűjtson; vagy trágyáról gondoskodni, — harmadik mód nincs, hacsak attól a gazda megválni nem akar.

Hogy melyik mód vezet előbb célhoz, a pihentelés-e, a mely szokás még elődeinktől maradt ránk, vagy a trágyázás? Könnyű lesz rá a feleletet megtalálni, másképp áll azonban a dolog, ha azt kérdezzük: hogy melyik módszer fizeti ki inkább magát, az ugaros vagy a váltógazdaság-e? Az a viszonyoktól függ, de ott, a hol lehetséges, ez utóbbira kell törekednünk, mert mai nap már túléli magát az ugartartás.

Az ugartartás által a talaj csak egyoldalulag javul, t. i. a munka (művelés) által. A trágyázás mellett pedig a művelést sem lehet elhagyni, ha mindjárt a szántások számát kevesbitjük is, és ekkép kettős uton igyekszünk eredményhez jutni.

Sokat vitakoztak már külföldi és honi gazdasági lapokban a felett, hogy vajjon kifizeti-e magát az ugartartás vagy sem? s e vitakozásokból mindig azon eredmény szivárgott le, hogy a hol talaj felette nehéz művelése azt okvetlenül megkívánja — meghagyandó, de egyebütt kiküszöbölendő.

Kisbirtokosra nézve mindig hátrányosabb, ha földjének egy részét ugarban tartani kénytelen. Majd máskor lesz még alkalmunk e tárgyról szólni; azért most térjünk át egy másik, nem kevésbé fontos mezőgazdasági cselekvényre, mely az előbbivel a legszorosabban egybe függ s szóljunk a trágya termelés-, gyűjtés- és kezelésről.

Trágya alatt rendszeren szalmás állati ürületeket értünk — egészen érett, éretlen vagy részben korhadt állapotban; pedig nem csupán az állatok szolgáltának trágyát, — (habár tagadhatlanul ennél alkalmasabb, olcsóbb trágyát alig ismerünk s azért ezt nem is nélkülözhetjük); — hanem a gyárak is, legyenek azok szesz-, sör-, cukor-, keményítő-, gáz- (lég-

szesz) vagy bõrgyárak stb. azután a sóbányák s a föld maga is juttat számunkra trágyaanyagokat.

Az a gazdaság áll szilárd alapon, melynek nagy trágyakészlet áll évente rendelkezésére; melynek évi trágyaszükséglete teljesen biztosítva, fedezve van.

A gyárakkal egybekötött gazdaságok, vagy városok közelében fekvő birtokok vannak legkedvezőbb helyzetben.

Sehol annyi trágya össze nem halmozódik, mint nagyvárosokban, kerül itt az árnyékszéki trágyán kívül elég mindenféle hulladék össze. S kinek áll leginkább érdekében e gazdag trágyatömeget kihordani s értékesíteni? Senkinek inkább, mint a gazdának; másra nézve nulla, a szemében piszok — szálka; a gazdának aranyat ér, csak földjére kell szállítani s a talajba bekebelezni (aláforgatni). — Ezzel is úgy vagyunk, mint a tüzifával, a hol bőségben van, nincs annak ott értéke, csak a fuvar teszi áruvá.

Kényelmet, bőséget nem ismerő népfajok nagy fáradtsággal gyűjtik s drága pénzen vásárolják össze — sokszor idegen tájakról — az emberi, állati ürületeket, vagy a bányák termékét, hogy sovány földjeikre, — melyek gazdagságot szinte nem ismernek, — szállítsák s mi elhagyjuk veszni e kincset, a helyett, hogy piacci áruvá változtatnánk értékesítőnk.

Gondoljunk csak az ez uton elérhető termésmennyiségre!

Ha csalhatatlan dolog, hogy a trágya pénzt ér s terményt nevel, hogy van az, hogy a trágya nem elég kelendő; hogy az minden időben, mindenütt (értvén a városi trágyát) bőven és olcsón kapható? Felelet: Mert saját magunk javát még kellőleg nem ismerjük s a szokás, hogy egyféle trágyát használunk csupán, t. i. az istálló trágyát.

„Adjuk meg a földnek is, a mi az övé” s akkor azután mi is többet várhatunk tőle.

S ne gondoljuk, hogy csak a magyar gazda fárad, küzd annyit a termelés érdekében, küzd a német, a francia, az angol is; de az egyik többet észel s a másik többet kézzel!

Legyen a tapasztalat s vállják a tudomány is közkinoscsé közöttünk, mint a föld — szerepeljen az is ott a természeti nyers erők között: bizonynyal sok hasznosat fog megteremteni a gazdasági üzlet terén, könnyíti sokszor a munkát, segít a gondolkodó tehetségnek s próbát tesz ujjal — s ha sikerül — szakít a réggel.

Tudományá lön ma már a gazda munkája is, illetve a tudomány segítségére jött, bányászni a kincsek közt, világosságot szórni oda, a hol az akarat sziklába ütközött, vagy utat vezetett. Gyárak keletkeztek, hogy segítsenek a megfogyatkozott trágyát előállítani vagy azt más alakba önteni. — Trágyagyár, fogod hallani s elmosolyogsz felette, minek nekünk trágyagyár hisz itt vannak a hizó állatok istállóí?

Igaz s nem is kell annál jobb trágya; de hát a sok csonttal mit tegyünk, mely évenként összegyűl? a csontszénnel, mely a cukorgyárakból kikerül, a trágyasóval, mely a földből itt-ott kivirágzik s néhol nagyobb telephelyen gyűl össze, s melyek oly annyira értékesek! Haszon nélkül hagyjuk azokat elveszni?

Mások kísérletei után tudjuk, hogy az a trágya, melyet földünkre kiviszünk (állati trágya) job b is lehetne, több is lehetne.

Jobbá tenné a csontliszt, fahamu, gypsz, salétromsó, korom s mindenféle állati hulladék; többé az alomanyagok gyarapítása, a bő almozás s mindenféle szemétdudvának gondos összetakarítása.

Nem tehetem, hogy e tárgy felett oly gyorsan elhaladjak, mivel részben ebben látom okát annak, hogy termésink mennyiségre nézve nem kielégítők. Szükségesnek látom, hogy jövőre néhány szót szóljak a trágya szerepéről a mezőgazdaságban, annak okszerű kezeléséről s az egyes pótrágyáról.

R. J.

A vetőmag tisztasága.

Absolute tiszta vetőmag nem igen létezik, több-kevesebb idegen anyag mindig szokott közte lenni; mentől kevesebb ez az idegen és értéktelen anyag, annál jobb a mag. Ez idegen és értéktelen anyag lehet törtmag és polyva, földes anyag, gyommagvak. Utóbbiak ismét lehetnek vagy olyanok, melyek az illető növényt tenyésztésben megrontják (aranka és szádor) vagy olyanok, melyek az illető mag élvezhetőségét akadályozzák (pl. szédítő vadóc a búzában) vagy egyéb gyommagvak.

A vetőmag tisztaságának meghatározása vagy mennyileges vagy minőleges is egyszersmind. Mennyileges meghatározásnál meghatározatik a tulajdonképeni mag suly szerinti százaléka, és az idegen anyagok suly szerinti százaléka együttesen, legfeljebb három tételben specifikáltatik az utóbbi, u. m. törtmag és polyva, földes anyag, gyommagvak. Minőleges elemzésnél pedig a gyommagvak külön-külön faj szerint megneveztetnek, s egyszersmind megjelöltetik az is, hogy az egyes gyommagvakból hány szem esik egy kilogrammnyi vetőmagra.

Mennyileges elemzés gyakori művelet a vetőmagvizsgálat körében, míg a minőleges elemzés ritkán fordul elő s az (nem számítva az arankát és szádort) gyakorlati jelentőséggel nem is bír.

Maradjunk hát a mennyileges elemzésnél.

E czélra a vizsgálat alatt levő vetőmagból egy bizonyos mennyiséget úgy kell venni, hogy az sem a java, sem a rosszane legyen, hanem közepese, vagy a mint mondaai szokták átla ga. Hogy ezt az átlagot miként veszik, annak leírását mellőzöm; ellenben felemlitem, hogy a tisztaság meghatározásánál következő mennyiséget szoktak vizsgálat alá venni:

Borsó, bab, tengeri, csillagfürt, tölgy- és bikk-makkból 50 gramm.

Gabnafélék, len, kender, bükköny, pohánka, baltaczim, gyertyán és fenyők magvai 30 "

Köles, vörös lóhere, luczerna, repce, káposzta, répa, seradella, szil, köris, jávor 20 "

Fehér és korcs lóhere, csibehur, kömény, ánizs, komócsin, réti csenkesz, francia, olasz és angol perje 10 "

Sárgarépa, csomós ebir, kemény- és juhcsenkesz, cynosurus	5 gramm.
Holcus, Aira flexuosa, Anthoxantum, Alopecurus	2 "
Poafélék, Aira caespitosa, dohány	1 "
Agrostisfélék	1/2 "

A vett mennyiséget azután tulajdonképen meg kell szemlenni, külön válogatni a tulajdonképeni magot, a törtmagot és polyvát, a földes részeket, a gyommagvakat, — azok mindenikét suly szerint megmérni s így kiszámítani a százalékot. Ez a kiválogatás roppant hosszadalmas munka ugyan, de megkönynyithető az oly módon, ha a különböző anyagok nagyjában való szétválasztására előbb a hererostát vagy a polyvatisztítót vesszük igénybe. Ezen eszközök ugyan nem mindenféle magnál alkalmazhatók, de a hol lehet, mindenütt kell azokat alkalmazni, s azok alkalmazása épen ott válik be, a hol a magvak kisebbek, a hol tehát a direkt kiválogatás nagy nehézségekkel járna ezen eszközök nélkül.

Tisztaság tekintetében a különféle magvak sokkal nagyobb eltéréseket mutatnak, mint a csirázásra nézve. Mégis az eddigi tapasztalatok szerint itt is fel lehet venni bizonyos középértéket, mint normalét; — mire nézve a következő táblázatot adom:

A mag neve:	tisztasági százalék
Buza (<i>Triticum vulgare</i>)	99
Rozs (<i>Secale Cereale</i>)	99
Árpa (<i>Hordeum vulgare</i>)	99
Zab (<i>Avena sativa</i>)	99
Tengeri v. kukorica (<i>Zea Mays</i>)	98
Köles (<i>Panicum miliaceum</i>)	99
Pohánka v. hajdina (<i>Polygonum Fagopyrum</i>)	96
Stájer v. vörös lóhere (<i>Trifolium pratense</i>)	95
Korcs vagy svéd " (" <i>hybridum</i>)	92
Fehér v. gyökerező lóhere (<i>Trifolium repens</i>)	93
Bibor " (" <i>incarnatum</i>)	97
Luczerna (<i>Medicago sativa</i>)	95
Komlós csigacső (<i>Medicago lupulina</i>)	96
Nyul-szapuka (<i>Anthyllis Vulneraria</i>)	96
Baltaczim (<i>Onobrychis sativa</i>)	96
Vérfejfű v. csabafű (<i>Poterium Sanguisorba</i>)	68
Szarvas kerep (<i>Lotus corniculatus</i>)	85
Szeradella (<i>Ornithopus sativus</i>)	97
Csibehur (<i>Spergula arvensis</i>)	98
Bükköny (<i>Vicia sativa</i>)	98
Borsó (<i>Pisum sativum</i>)	100
Muhar (<i>Setaria germanica</i>)	99
Komócsin (<i>Phleum pratense</i>)	96
Angol perje (<i>Lolium perenne</i>)	95
Olasz " (" <i>italicum</i>)	91
Francia perje (<i>Arrhenatherum v. Avena elatior</i>)	57
Sárga v. uri zabfü (<i>Avena flavescens</i>)	44
Magas v. mezei csenkesz (<i>Festuca elatior v. pratensis</i>)	72
Piros " (" <i>rubra</i>)	85
Kemény " (" <i>duriuscula</i>)	89
Jah " (" <i>ovina</i>)	86

A mag neve:	tisztasági százalék
Mezei perje (<i>Poa pratensis</i>)	60
Sovány „ („ <i>trivialis</i>)	77
Csomós ebir (<i>Dactylis glomerata</i>)	62
Ebfark v. taréjos czinczor (<i>Cynosurus cristatus</i>)	83
Pelyhes czirók (<i>Holcus lanatus</i>)	50
Mezei ecsetpázsit (<i>Alopecurus pratensis</i>)	54
Taraczkos tippán (<i>Agrostis alba v. stolonifera</i>)	64
Szagos borjupázsit (<i>Anthoxanthum odoratum</i>)	82
Gyepes nápicz (<i>Aira caespitosa</i>)	75
Árva rozsnok (<i>Bromus inermis</i>)	72
Puha „ („ <i>mollis</i>)	64
Czirók (<i>Sorghum vulgare</i>)	100
Takarmány- és czukorrépa (<i>Beta vulgaris</i>)	99
Tarló és káposztarépa (<i>Brassica Rapa</i> és <i>Napus rapifera</i>)	99
Repcze (<i>Brassica Rapa</i> és <i>Napus oleifera</i>)	99
Gomborka (<i>Camelina sativa</i>)	96
Len (<i>Linum usitatissimum</i>)	98
Kender (<i>Cannabis sativa</i>)	98
Mák (<i>Papaver (somniaferum)</i>)	100
Dohány (<i>Nicotiana Tabacum</i>)	100

t.

KÖNYVISMERTETÉS.

Gyümölcsészeti Vázlatok. Irta Bereczki Máté. 3 kötet. Arad, 1877—1884. 510, 517, 549. l. — Kapható a szerzőnél Mező-Kovácsházán, ára kötetenként 3 forint.

A leghatározottabban év vége egy olyan nagybecsű műnek utolsó kötetével ajándékozta meg szakirodalmunkat, mely belső becsértékénél fogva, akármelyik fejlettebb irodalomban is, nemcsak számot tenne, de elsőrendű helyet foglalna el. Értem ezen mű alatt hazánk kiváló pomológusa: Bereczki Máténak „Gyümölcsészeti Vázlatok” című nagy munkáját, melyet e helyütt rövid ismertetésem tárgyává öhajtok tenni.

Bereczki neve és működése, az „Erdélyi Gazda”-ban sürün megjelent szakcikkei és személyes összeköttetései folytán, nem ismeretlen a testvérhaza gazdaközönsége és különösen gyümölcsészei előtt: hisz ő maga nem egy ízben bevallá, hogy tevékenységét, önzetlen fáradozásait a gyümölcsstermlés klaszszikus földje: Erdély méltányolta leginkább. — Műve, melyet irodalmunkban hézagpótlónak bátran nevezhetünk: alig észrevehető módon, hangzatos reklámok kikerülésével jelent meg, — ép oly szerényül, mint a minő szerény annak szerzője, ki a világ zajától félrevonulva: egészen Pomana istennőnek él. E három kötetben, melyeknek egyszerű „Vázlatok” címet adott: egy egész élet kitarató tanulmánya, táradsgagos kutatások és kísérletek eredménye és gyakorlati tapasztalatok bő tárháza van lerakva. S a gazdag tartalomhoz méltó formába van öntve. Szerző a zamatos, kifogástalan magyaros irálynak mestere s nem egy helye van könyvének, hol a buzgó szakember lelkesedése, a tárgy szeretetének bája olyan varázsszal ömlik el, hogy megragadja és teljes mérvben lekötöti még a laikus figyelmét is. „Az esdő szavak az anyákhoz, hazai gyü-

mölcsészettünk érdekében.” — „Hol a hiba, hogy a gyümölcsfaterenyésztés oly lassan halad a hazában.” — „Ápolgassuk gyümölcsfáinkat!” — stb. című fejezetek állításomat a legjellemzőbben igazolják.

Művének 1877-ben megjelent első kötetét szerző két részre osztja. Az első rész általános gyümölcsészeti értekezéseket és vegyes jegyzeteket, a második rész pedig a faterenyésztés és gyümölcsismeret köréből tartalmaz részletes gyümölcsészeti értekezéseket, melyeket a harmadik kötet első részében folytat a szerző. Kiváló érdekléssel bírnak azon fejezetek, melyekben szerző a szélvész okozta károkból vont tanulságait, a gyümölcsfák kiteleléséről szóló jegyzeteit, továbbá a pomológia műnyelvének magyarosítására, a névtelen gyümölcsfajok meghatározására, egyes hazai gyümölcsfajok eredetének tisztába hozatalára vonatkozó nézeteit adja elő.

Gyümölcseinek körülményes leírását szintén az első kötetben kezdi meg és ezen kötet hátralevő részében, valamint a második és harmadik kötetekben bemutat összesen 271 körtét, 219 almát és 107 szilvát. A három kötet együtt tehát 597 különféle gyümölcsnek szakavatott leírását tartalmazza és ezen leírás apró részletességgel kiterjed nemcsak a gyümölcsnek származására, érés idejére, minőségére, nagyságára, alakjára, színére és belsejére, de az illető gyümölcstípus fájának, vesszeinek, rügyeinek, virágrügyeinek és leveleinek ismertetésére és ezek mellett számot ad hasonneveiről és eddigi leírásokról is, úgy, hogy ezen munka vezérlete mellett nemcsak az illető gyümölcsökkel ismerkedhetik meg alaposan és körülményesen az érdeklődő; de az általa idézett források felhasználásával, ha kedve tartja, további tanulmányokat is tehet.

Ekként ismervén a munka beosztását, tartalmát, ha még azt is tudjuk, hogy ezen leírások olyan lelkes szakember tollából erednek, a kinek a gyümölcsészet szenvedélye; a ki a könyvében fölvetett gyümölcsöket nemcsak a legelső rangú francia és német gyümölcsészeti munkák gondos egybevetése, de egytől-egyig saját személyes tapasztalata után ismeri, mert azok mindegyikét önmaga is természetie és eredeti példányok után lelkiismeretesen írta le: nem késhetünk az elismerés koszoruját szerző elé letenni és nem habozhatunk azon ítéletünk kimondásától, hogy Bereczkinak a magyar irodalomban páratlanul álló ezen műve olyan anyagot nyújt a gazdaközönség kezébe, melyet ez mindenkor teljes megnyugvással és a legnagyobb haszonnal használhat és a melyet ennek folytán, mindenkinek figyelmébe csak a legmelegebben ajánlhatunk.

Rónai Gyula.

EGYVELEG.

— Személyi hír. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium Fodor Lázár segesvári lakost Nagy-Küküllő megye keresdi járására nézve állandó gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

* * *

— A bécsi 5-ik hízőkiállítás f. martius 27-én fog megtartatni mezőgazdasági eszköz- és gépkiallításal egy-

beköelve. A kiállítást a bécsi cs. kir. gazd. egyesület rendezi s kiállítható az osztrák-magyar monarchiában hizott szarvasmarha, juh és sertés. A mezőgazdasági gépek és eszközök kiállítása nemzetközi. Ide tartoznak a marha-tartáshoz szükséges segéd-eszközök; a takarmány, különösen hizalásra szolgáló; istállóban alkalmazásban lévő eszközök és istálló-felszerelések. A bejelentett állatoknak martius 26-án helyt kell lenniük; valamint a gépek is e napon felállítandók. A részletes utasítás az erd. gazd. egyesület titkári hivatalában megtekinthető.

* * *

— Megérdemelt elismerés az országos kiállítás ügyében. Az alsófehérmegyei gazdasági egyesülethez, mely rendkívüli buzgalommal működik közre az erdélyi gazd. egyesület által bemutatandó gyűjteményes tárlat létrehozásában, most nevezett egyesület igazgató választmánya február 9-én tartott üléséből a következő köszönő iratot intézte: „Nagyon tisztelt társaság! Midőn erdélyi gazdasági egyesületünk majdnem egy évvel ezelőtt megkezdte a budapesti kiállítás ügyében tervezett actiót, előre meg volt győződve, hogy igen nagy nehézségekkel kellend úgy fent, mint alant megküzdeni, mely sok bajhoz a közepes és több helyt silány termés, valamint a tetemes árcsökkenés járulván, mindezen körülmények gazdáink kiállítási kedvét, a mely különben sem volt valami nagy, még inkább lelohasztotta.

Az egyesület jóakaratu működése ezen kívül is lépten-nyomon akadályokba ütközött: visszavonás, félreértés, csalódás egyik a másikat érte s a tisztán a közügy érdekében indított vállalatot ma már a sikertelenség fiaskója fenyegette; — de hála néhány derék testület és buzgó ügybarát lankadatlan fáradozásának az erdélyi gazdasági egyesület gyűjteményes tárlata, ha nem is lesz olyan, mint minőnek látni szerettük volna, annyit még is elmondhatunk, hogy sem szűkebb hazánknak, sem egyes résztvevőknek szégyenére válni nem fog.

Azon derék testületek között, melyek legnagyobb buzgósággal karolták fel a közös fellépés eszméjét, kétségkívül a t. alsófehérmegyei gazdasági egyesületet illeti meg az első hely, mert nem kimélve időt, munkát és költséget közel másfélszáz gazdasági terménnyel és száznál több borral szerepel a gyűjteményes tárlaton. Fogadja a n. t. társaság e példátlan eredményért — mely a mai viszonyok között kétszeres értékkel bír — igazgató választmányunknak legmelegebb, legőszintébb köszönetét és legyen szives nevünkben ehálat mindazon lelkes közegének és munkásának is tolmácsolni, kiknek fáradhatlan önzetlensége a jelentékeny siker létrehozásához járulni sziveskedett és legyenek meggyőződve, hogy bárminő elismerést vivjon is ki az erdélyi gazdáknak egyesült fellépése, az oroszánrész mindenkor a nagyon tisztelt társaságot fogja illetni.

* * *

— Mit kívánnak a gazdák az osztrák-magyar banktól? A budapesti „Gazdakör“ február 11-iki ülésén Gáál Jenő bemutatta a bankbizottság ama megállapodásait, a melyekkel az eddig hozott határozatok kiegészítendők. E pontokat az igazgatóság hosszabb vita után, melyben Lónyai Gábor, Károlyi Sándor gr., Sztáray Antal gr., Bossányi László

és Koppély Géza vettek részt, a következő szövegezéssel fogadta el:

1. Kivánatos, hogy az osztrák-magyar bank a birtokosoknak bekebelezéssel biztosított, oly nyílt hitelt nyújtson, melyet azok egy aláírással ellátott váltó segélyével vehetnének igénybe.

2. A birtokosok személyes hiteligényeinek kielégítése végett alakítandó hitelszövetkezetet az ennek betetőzését képező központi intézet utján a jegybank oly módon láthatná el a szükséges idegen tőkével, mint a hogy a hazai első takarékpénztár utján az ezzel szövetkezett vidéki takarékpénztárakat azelőtt ellátta.

3. Az osztrák-magyar bank budapesti főintézete a magyarországi jelzálogi kölcsönök közvetítésével is megbízandó leane, és pedig úgy, hogy a hazai érdekelt közönség ilyenmü ügyeiben csakis a budapesti főintézet utján érintkezessék a jegybankkal.

* * *

— Baromfi kedvelőknek: Az állatkert számos fajokból álló elsőrangú tyúkászata a legjobb híru külföldi tenyésztőktől szerzett példányokkal lett felfrissítve. Ezek tojásaira megrendelést már elfogad az igazgatóság, és kívánatra bárhova küld árjegyzéket bérmentve.

* * *

— A gazdasági könyvkiadó vállalat, melyet az orsz. magyar gazd. egyesület indított meg és melyet ismételtlen t. olvasóink méltó pártfogásába ajánlunk, igen szép lendületet vett, a mennyiben 1000-nél több előfizető jelentkezett és a kiadandó munkák is gyors egymásutánban jelennek meg. Első volt a csalamádéről szóló mű Ordódy Lajos fordításában, melyről már megemlékeztünk; néhány nap mulva Kirschner tejjgazdasága lát napvilágot (fordította dr. Szentkirályi Ákos) és végre Raiffeisen műve a szövetkezetekről, melyet nyelvünkre dr. Szabó Ferencz ültetett át; evvel az 1884-ki könyv illetmény ki van meritve. A folyó évi munkák közül első lesz Semler Henriknek „A gyümölcsértékesítés és gyümölcsstermelés emelése“ fordítója Gamau Vilmos, majd Tormay Béla eredeti munkája: „A szarvasmarhatenyésztés tana, mely a földmívelési ministerium külön segélyéből 12 szines képpel lesz illusztrálva, végre a Wolff Emil-féle trágyaisme és takarmányozástan, dr. Kossutány Tamás fordításában. Miután a három évre terjedő cyclusnak előfizetési ára esztendőnként csak 5 frt, összesen tehát 15 frtot tesz és ezért az előfizető 180 ivnyi oly munkát kap, mely hézagot pótol irodalmunk és melynek eredetije jóval drágább; az önzetlen vállalat teljes mértékben megérdemli tehetősebb gazdatársainknak támogatását.

* * *

— Népszerű gazdasági felolvasások Budapesten. A „Gazdakör“ a fővárosban gazdasági felolvasásokat fog rendezni a következő program szerint:

A felolvasót a gazdakör elnöksége fogja felszólítani, ki az egyes kérdéseket mint előadó fogja bevezetni. A kérdés előadása és bevezetése mindig szerdán, megvitatása pedig a leg-

közelebbi szombaton fog megtörténni. Az értekezések és megvitatások nemcsak egyes szaklapokban fognak közzététetni, hanem röpiratok alakjában az országos gazdasági egyesület útján a vidéki gazdasági egyesületeknek külön is meg fognak küldetni oly kérelemmel, hogy a vidéki egyesületek kísérleteket tegyenek s azok eredményét a gazdakörrel közöljék.

A kérdések szövege a következő:

A gazdasági nyerstermények, különösen a buza árának rohamos és tartós hanyatlása a mezőgazdákát előreláthatólag és nagy veszteségekkel sújta, ugyanazért a következő kérdéseknek egy-egy felolvasásban történendő fejtegetésére díjakat és pedig 120—120 frankot tűz ki a gazdakör:

1. Melyek ama termények, melyek a buzstermelést viszonylag a legnagyobb haszonnal pótolni lehetne, tekintettel Magyarország különböző vidékeire?

2. A belterjes gazdaságnak nélkülözhetetlen feltétele a trágya, ennek előállítására pedig az állattenyésztés gyarapítása: minő módon lehetne ezt a most divó gazdaságokban legczél-szerűbben létesíteni, tekintettel a tejgazdaságra, a hizlalásra és az igazonó erőre?

3. Melyik volna a legczél-szerűbb módja a gazdasági szesz- de különösen a répaszeszgyárak felállításának, tekintettel hazánk éghajlati, geologiai és adózási viszonyaira?

4. Melyek ama kereskedelmi és ipari növények, a melyek Magyarország különböző vidékein a különböző éghajlati viszonyokhoz képest a legnagyobb haszonnal termelhetők?

* * *

— „A borászatunk terén teendőkről“ Molnár István budai vinczellér képezdei igazgató a budapesti „Gazdakör“ február 11-iki ülésén előadást tartott.

Első sorban azok szőlőművelését és bortermelését tárgyalja, a kikre nézve ez létkérdés és örömmel konstatálja, hogy az uri osztály szép tevékenységet fejt ki a szőlő- és bortermelés emelése és javítása végett. Ebben azonban a fioxera-vész zsibbasztja meg, mi ellen nem lát egyéb védelmet, mint a homoki mivélést, az elárasztást vizek mellett fekvő sík területen, a gyéritést szénkéneggel s az amerikai ellenálló fajok mivélését. Ez utóbbit illetőleg a legczél-szerűbb jelenlegi szőlőfajainkat az ellenálló amerikai fajokba ójtani. Az ójtást legjobb a viparia sauvage, a vitis Solonis, vitis rupertris és a Jacquera eszközölni.

A borászat terén szükséges teendőket a következőkben csoportosítja: A talaj a szőlőültetéshez jobban készítendő el, s 3—5 évi turnusokban trágyázandó. E czélból a meredek hegyeken levő szőlőknel a composzt készitést, a vegyi trágyát és a hamut ajánlja. A dülő utak jobb karban tartására hegyrendőri szabályzatot kíván. Az olcsóbb termelés elérése végett ajánlja, hogy 40—50 év mulva 2 évi nyaraltatás után a szőlők újra ültetessenek be.

A szőlőfajok kiválasztásánál a következők tartandók szem előtt: A hazai jelesebb szőlőfajok oly vidékeken tartandók fenn, a hol azok eddig is hírnévre tettek szert. Oly vidéken, hol tipikus bor még nincs, a jelesebb francia fajok ho-

nosítandók meg. A kiviteli asztali szőlőfajok nagyban való termelését ajánlja. Minthogy pedig ma a vörös borok keresettek, ajánlja, hogy új szőlők telepítésénél a fekete fajokra fektessük a fősulyt.

A szőlőművelés terén is sok s hiány, de ez nem igényel rendszerváltozást. A szüretelés és borkezelés tekintetében haladást lehet a birtokosoknál észlelni, habár a nagy közönség még mindig hátra van, minnek oka az, hogy a legtöbb borkereskedő inkább az olcsó árra, mint a minőségre és a kezelésre tekint.

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár febr. 12-én. Összes felhajtás 3453 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 40 db. bika, 845 db ökör, 500 db vágó tehén, 235 db. fejős tehén, 47 db. bival, 224 db. borju, 1162 db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 82—185 frt, ökör páronként 175—380 frt, vágó tehén páronként 120—275 frt, fejős tehén darabonként 72—180 frt, bival páronként 170—240 frt, borju darabonként 6—31 frt, bárány páronként 5—9 forint juh páronként — — frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 51—53 frt, tehénhús 47—51 frt, borjuhús 70—82 frt, bivalhús 44—47 frt.

Pozsonyi marhavásár febr. 16-án. Összes felhajtás 1416 darab, és pedig 1119 darab magyar, — darab lengyel és 297 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 54—64 frt, lengyel — frt, német 58—68 frt, tehén 50—54 frt, bika 52—57 frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Bécsi marhavásár febr. 16-án. Összes felhajtás 1907 drb és pedig 607 drb. magyar, 485 drb. lengyel és 815 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 51—63 frt, lengyel 51—60 frt, német 51—63 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár február 13-án. (Az első magyar serteshizláló és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) Élénkebb kereslet miatt az e heti üzlet, szilárdult árak mellett kellemesebb hangulattal záródott.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 klgr. nehéz 46—47 krral, 180—240 kilogr. nehezek 45 $\frac{1}{2}$ —46 $\frac{1}{2}$ kr. Öreg 300 klgr. túli nehéz 44 $\frac{1}{2}$ —45 $\frac{1}{2}$ kr, vidéki sertés 44—45 $\frac{1}{2}$ kr. Transitóban: szerbiai 42 $\frac{1}{2}$ —44 kr., románia 45—47 kr, tüskés — krral tiszta kilogrammonként. Összes felhajtás: 9390 darab, összes elhajtás 9052 drb.

Bécsi sertésvásár febr. 10-én. Összes felhajtás 6657 drb. és pedig 1313 drb. nehéz, 1750 drb. középnehéz és 3294 drb. süldő. Árak 100 kilonként: nehéz 42—43 $\frac{1}{2}$ frt, középnehéz 40—42 frt, süldő 34—40 frt; szalouna és zsir 46—52 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyoobbítás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSZER FERENCZ
első magyar gép-
és tűzfűzőszerek, gyár,
harang- és ércz-öntöde
ERDELYORSZÁGI FŐKÖZLEPE
Kolozsvárt.
Bel-Monostortutza 12. szám.

Szerelő-műhely vízvezeték-ek kifűk s berendezéséfe.

(1.) Tetemesen leszállított gyári árák mellett. (7—52.)

Gazdák figyelmébe!

Csicsóka Topinambour gumó, mint vetőmag bármely nagyobb mennyiségben kapható **Br. Bánffy Adám ur** választuti gazdaságában 3 frton metermázsája loco Válaszut vasuti állomás, 50 q. felüli megrendelésnél 10% engedmény; ugyszintén ott kapható **Sorghum halapense** vetőmag 3 frt 50 kron kilója.

Megrendeléseket elfogad **Magyari Károly** gazdatiszt, Válaszuton. (5.) (2—3.)

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

(7—52.) (3.)

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tűzifa	1 kilo marhahús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j e z á r o k b a n												
Bécs	február	14	metermázsá	905	—	825	887	740	658	—	—	—
Budapest	február	14	"	840	—	715	771	688	565	—	—	—
Balázsfalva	január	22	hektoliter	500	400	350	—	200	350	280	—	300 40
Brassó	február	13	"	570	370	370	360	220	270	337	175	250 40—44
Deés	február	10	"	720	620	520	500	440	480	680	280	320 40
Gyula-Fehérvár	február	14	"	540	425	375	—	260	400	350	135	260 46
Kézdi-Vásárhely	február	12	"	540	430	360	400	225	440	400	100	300 40
Kolozsvár	február	12	"	561	—	408	—	238	390	440	230	300 48
Maros-Vásárhely	január	22	metermázsá	650	525	525	525	460	450	250	100	300 42
Nagy-Szeben	február	13	hektoliter	540	420	370	—	240	370	200	140	325 44—46
Nagy-Várad	február	13	"	524	406	342	306	246	380	300	150	380 48
Sepsi-Szent-György	február	16	"	560	520	390	300	200	330	300	120	175 40
Szász-Régen	február	5	"	462	342	370	—	185	425	300	200	230 40
Torda	február	14	"	525	400	375	460	200	300	300	15	250 40

Nyomatott Gámán János örököséinél, közép-utca Minorita-épület.